DIDACTICA SLOVENICA

pedagoška obzorja

2022 letnik 37

2

DIDACTICA SLOVENICA – PEDAGOŠKA OBZORJA
ZNANSTVENA REVIJA ZA DIDAKTIKO

Izdajatelji *Published by*
□ Pedagoška obzorja d.o.o.
□ Univerza v Novem mestu

Glavni in odgovorni urednik *Editor-in-chief*
□ Dr. Marjan Blažič

Uredniški odbor *Editorial board*
□ Dr. José Manuel Bautista Vallejo, Huelva, Španija
□ Dr. Marija Javornik, Maribor, Slovenija
□ Dr. Gabriela Kelemen, Arad, Romunija
□ Dr. Ljupčo Kevereski, Bitola, Makedonija
□ Dr. Nikola Mijanović, Nikšić, Črna gora
□ Dr. Bojana Perić Prkosovački, Novi Sad, Srbija
□ Dr. Jasmina Starc, Novo mesto, Slovenija
□ Dr. Lazar Stošić, Beograd, Srbija
□ Dr. Boško Vlahović, Beograd, Srbija
□ Dr. Janez Vogrinc, Ljubljana, Slovenija

Lektor *Proofread by*
□ Meta Kmetič

Prevodi *Translated by*
□ Ensitra, Brigita Vogrinec s.p.

Naslov uredništva in uprave *Editorial office and administration*
□ Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, Na Loko 2, p.p. 124, SI-8000 Novo mesto, Slovenija, EU

Spletna stran revije *Website of the journal*
□ http://www.pedagoska-obzorja.si/revija

Elektronski naslov *E-mail*
□ info@pedagoska-obzorja.si

Revija Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja je indeksirana in vključena v
Journal Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja is indexed and included in
□ Elsevier Bibliographic Databases (SCOPUS)
□ International Bibliography of Periodical Literature / Internationale Bibliographie geistes- und sozialwissenshaftlischer Zeitschiftenliteratur (IBZ)
□ Internationale Bibliographie der Rezensionen geistes- und sozialwissenshaftlischer Literatur (IBR)
□ Co-operative Online Bibliographic System and Services (COBISS)

Izdajanje revije sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.
The publication of the journal is co-financed by the Public research agency of the Republic of Slovenia.

Naklada *Circulation*
□ 300

Tisk *Printed by*
□ Tiskarna Cicero, Begunje, d.o.o.

Copyright © 2022 – Pedagoška obzorja podjetje za pedagoški inženiring d.o.o.

2022 letnik 37 | 2

DIDACTICA SLOVENICA
pedagoška obzorja
znanstvena revija za didaktiko

Vsebina Contents

Dr. Maja Hmelak, Moris Baša 3 **Različni načini načrtovanja dejavnosti v vrtcu**
Different Ways of Planning Activities in Kindergarten

Mateja Perovšek, dr. Vanja Riccarda Kiswarday 17 **Položaj otrok v zasebnih vrtcih glede pravice do strokovne pomoči**
Situation of Children in Private Kindergartens in Terms of Their Right to Professional Assistance

Dr. Mojca Poredoš, dr. Karmen Pižorn, dr. Milena Košak Babuder 31 **Vloga delovnega spomina pri nalogah slušnega razumevanja v tujem jeziku**
The Role of Working Memory in Foreign Language Listening Comprehension Tasks

Dr. Erna Žgur, dr. Janez Jerman 51 **Prepoznava vloge gibanja in športa v času študija na daljavo**
Recognising the Importance of Physical Activity and Sport during Distance Learning

Dr. Maja Kerneža, dr. Jurka Lepičnik Vodopivec 66 **Razbremenjevanje medosebne razdalje učencev v času covida-19 – študija primera**
Facilitating Interpersonal Distance among Students during COVID-19 – a Case Study

Irena Košir Lovšin, dr. Alenka Polak 80 **Prepričanja učiteljev o njihovi jezi v odnosu do nekaterih vidikov poučevanja**
Teachers' Beliefs about Their Anger in Relation to Certain Aspects of Teaching

Sara Kaučič, dr. Andreja Kozmus 98 **Kaj spodbuja ali zavira ustvarjalnost slovenskih osnovnošolskih učiteljev?**
What Encourages or Inhibits the Creativity of Slovenian Primary School Teachers?

Barbara Bednjički Rošer, dr. Janja Batič *112* **Multimodalna pismenost študentov predšolske vzgoje**
Multimodal Literacy of Students in Pre-School Education Programme

Dr. Jasmina Starc, Dario Radilović *125* **Razvoj učnega okolja z mapiranjem znanja in tehnikami mapiranja znanja**
Development of the Learning Environment through Knowledge Mapping and Knowledge-Mapping Techniques

Dr. Maja Hmelak, Moris Baša

Različni načini načrtovanja dejavnosti v vrtcu

Prejeto 01.03.2022 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 373.21.011.33

KLJUČNE BESEDE: vrtec, javni vrtci, predšolska vzgoja, načrtovanje dejavnosti

POVZETEK – Vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev imajo pri svojem delu veliko svobode, kar se odraža tudi pri načrtovanju dejavnosti. V povezavi s tem smo izvedli raziskavo, namen katere je bil spoznati načine načrtovanja dejavnosti v vrtcu, ugotoviti, katere so najpogosteje načrtovane oblike priprav, in preveriti pogostost uporabe predpisanih obrazcev pri načrtovanju dejavnosti. V vzorec so bili zajeti 403 vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev iz naključno izbranih javnih vrtcev. Ugotovili smo, da več kot polovica izmed njih kljub možnosti uporabe različnih spletnih in računalniških programov za pisanje priprav še vedno le-te piše v fizični obliki in ob tem več kot polovica uporablja predpisane obrazce. Prav tako nastopijo razlike pri oblikah načrtovanih priprav, pri čemer le za odtenek prevladujejo tedenske priprave pred dnevnimi in mesečnimi. Vsi ti rezultati potrjujejo, da je način načrtovanja dejavnosti v veliki meri prepuščena vrtcem in njihovim zaposlenim ter da je svoboda pri načrtovanju na tem področju njihovega dela res prisotna.

Received 01.03.2022 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 373.21.011.33

KEYWORDS: kindergarten, public kindergartens, preschool education, activity planning

ABSTRACT – Kindergarten teachers and kindergarten assistants are given a lot of freedom in their work, which also applies to the planning of activities. In connection with this, we conducted a survey, the purpose of which was to learn about the methods of planning activities in kindergarten, to determine the most common forms of lesson plans, and to check the frequency of use of the prescribed forms in planning activities. The sample included 403 educators and assistant educators from randomly selected public kindergartens. We found that more than half of them, despite the possibility of using various online and computer programs for writing lesson plans, still write them in physical form, and that more than half use the prescribed forms. There are also differences in the types of lesson plans, with weekly lesson plans predominating by a hair's breadth over daily and monthly ones. All these results confirm that the way of planning activities is largely left to kindergartens and their employees, and they are truly given the freedom to plan this area of their work.

1 Uvod

Vzgojno-izobraževalni proces v vrtcu poteka zaradi in za otroka. In kot poudarja Blažič (2021, str. 94), sicer z vidika visokošolskega prostora, a je to še kako uporabno tudi v predšolskem obdobju, "pouk ni samo proces pridobivanja znanja, ampak proces celovitega razvoja vsakega študenta, zato jih je treba že v izhodišču upoštevati kot subjekte tega procesa". Hmelak in Lepičnik Vodopivec (2013, str. 9) ob tem izpostavita, da "temeljni cilj programa Predšolska vzgoja je usposobiti študente za kakovostno delo s predšolskimi otroki in tistimi v prvem razredu devetletne osnovne šole /…/". V okviru tega avtorici (prav tam) izpostavita več splošnih kompetenc, ki jih študentje pridobijo, in ena izmed njih je tudi načrtovanje in izvajanje dejavnosti.

Da bo ta proces kakovostno izveden, je nujno, da se vzgojitelji nanj pripravijo, za kar je potrebno ustrezno predhodno načrtovanje. To vzgojiteljem in njihovim pomočnikom pomaga pri sledenju zastavljenemu procesu in ohranitvi časovne ustreznosti. A ob tem moramo poudariti, da imajo vzgojitelji pri načrtovanju veliko svobode. Sami se

Mateja Perovšek, dr. Vanja Riccarda Kiswarday

Položaj otrok v zasebnih vrtcih glede pravice do strokovne pomoči

Prejeto 08.04.2022 / Sprejeto 03.06.2022

Znanstveni članek

UDK 373.2-018.1:376

KLJUČNE BESEDE: inkluzija, zakonodaja, zasebni vrtec, dodatna strokovna pomoč, družine otrok s posebnimi potrebami

POVZETEK – Izbira vrtca bi morala biti svobodna in avtonomna odločitev vsakega od staršev. Starši otroka s posebnimi potrebami so pri izbiri vrtca še posebej pozorni, saj iščejo najboljšo rešitev za svojega otroka – spodbujajoče, sprejemajoče in razumevajoče okolje, okolje, v katerem se bo njihov otrok optimalno razvijal. Poleg sprejetosti otroka med sovrstniki in zaposlenimi so staršem pomembni tudi strokovnost zaposlenih, njihova zavzetost za dobro otroka ter povezanost in sodelovanje strokovnih delavcev z družino in zunanjimi institucijami. S povezanostjo in dobro komunikacijo, tako znotraj vrtca kot tudi med vrtcem in starši, se ustvarja večje zaupanje in zagotavlja prijetnejše in spodbudnejše učno okolje za otroka s posebnimi potrebami. V prispevku izpostavljamo vprašanje inkluzivnosti sistema in fleksibilnosti zakonodaje, saj se starši otrok s posebnimi potrebami v praksi soočajo s številnimi ovirami.

Received 08.04.2022 / Accepted 03.06.2022

Scientific paper

UDC 373.2-018.1:376

KEYWORDS: inclusion, legislation, private kindergarten, additional professional assistance, families of children with SEN

ABSTRACT – The choice of kindergarten should be a free and autonomous decision made by each parent. Parents of special-needs children are especially cautious when selecting a kindergarten because they want the best solution for their child – a stimulating, welcoming, and understanding environment in which their child will develop optimally. In addition to accepting a child among peers and employees, parents value the professionalism of employees, their commitment to the well-being of the child, and the connection and cooperation of professionals with the family and with external institutions. Connection and good communication within the kindergarten, as well as between the kindergarten and parents, foster greater trust and provide a more pleasant and stimulating learning environment for a special-needs child. The paper raises the issue of the system's inclusiveness and the flexibility of legislation, as parents of special-needs children face numerous challenges in practice.

1 Uvod

Izbira vrtca za starše ni preprosta, saj si želijo poiskati najvarnejše okolje in okolje, ki bo čim bolj spodbudno za zdrav razvoj otroka. Ta naloga je še pomembnejša, hkrati pa kompleksna in občutljiva za starše otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju otrok s PP), ki za optimalni razvoj potrebujejo nekoliko prilagojeno okolje in specializirano strokovno pomoč. Nekatere posebne potrebe so vidne in prepoznane že ob rojstvu oziroma pred vstopom v vrtec, spet druge se lahko pojavijo ali prepoznavajo tudi kasneje, ko je otrok že vključen v vrtec.

Vzgojitelji predšolskih otrok so strokovno usposobljeni za vzpostavljanje optimalnega učnega okolja ter uporabo različnih učnih metod in strategij, ki spodbujajo miselno in gibalno aktivnost otrok od dopolnjenega 11. meseca do vstopa v šolo. Prav tako so usposobljeni, da pri spodbujanju uspešnega učenja upoštevajo otrokove razvojne

Mojca Poredoš, PhD, Karmen Pižorn, PhD, Milena Košak Babuder, PhD

The Role of Working Memory in Foreign Language Listening Comprehension Tasks

Prejeto 01.02.2022 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 81'243:159.953.2

KLJUČNE BESEDE: slušno razumevanje, delovni spomin, fonološko zavedanje, tipi nalog, ocenjevanje znanja, angleščina kot prvi tuji jezik

POVZETEK – V raziskavi smo se osredotočili na učinke, ki jih imajo na slušno razumevanje fonološko zavedanje (FZ), delovni spomin (DS) in izpostavljenost angleščini kot prvemu tujemu jeziku. Raziskava je bila izvedena na vzorcu 100 učencev 6. razreda, starih 11 let, katerih prvi tuji jezik je angleščina. Učinka izpostavljenosti angleščini in DS v slovenščini na dosežek pri nalogi dopolnjevanja je DS v angleščini delno posredoval, medtem ko je oba omenjena učinka na dosežek pri nalogi izbirnega tipa posredoval v celoti. Učenci z boljšim DS v slovenščini so si lažje zapomnili besede v angleščini, kar jim je pomagalo pri doseganju boljših rezultatov pri obeh tipih nalog slušnega razumevanja v angleščini. Glede na rezultate bi morali večjo pozornost nameniti zagotavljanju večje pravičnosti pri ocenjevanju slušnega razumevanja in znanja, neodvisno od zmožnosti kognitivnega procesiranja posameznika.

Received 01.02.2022 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 81'243:159.953.2

KEYWORDS: listening comprehension, working memory, phonological awareness, task type, language assessment, English as a foreign language

ABSTRACT – In the study, working memory (WM), phonological awareness (PA), and exposure to EFL (English as a foreign language), as some of the factors affecting pupils' achievements in listening comprehension tasks, were investigated. The sample included 100 Year 6 pupils aged 11, whose first foreign language was English. Results confirmed WM in EFL as a mediator between L1 WM, PA, EFL exposure, and two task types. The effect of exposure and of WM in L1 on the banked gap-fill tasks achievements was partly mediated by the EFL WM, while the same effects were fully mediated when predicting multiple-choice tasks achievements. The relevance of these findings for ensuring greater equality in knowledge testing is discussed.

1 Introduction

Listening as an interactional skill has played an important role in communication among people for thousands of years (Mendelsohn, 1998), while in the last decade, and especially during the COVID-19 epidemic, transactional listening skills have become essential to succeed in the workplace or in school/academic contexts due to the increasing number of listening texts produced in the form of videos, video clips, audio recordings, television shows, vlogs, and so on. Even in their free time, many people would rather watch a video showing how to make something special for lunch than read a long recipe online. When it comes to solving problems related to computer software, many would rather watch the steps they need to follow than read long and complex manuals. It is therefore no exaggeration to say that adults who cannot master listening comprehension in their first language (L1) and, for most of the world's population, in the most widely spread (second) language – EFL (often referred to as English as a lingua franca), are unable to participate actively in today's society. Moreover, listening comprehension

Dr. Erna Žgur, dr. Janez Jerman

Prepoznava vloge gibanja in športa v času študija na daljavo

Prejeto 13.11.2021 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 37.018.43:796-057.875

KLJUČNE BESEDE: gibanje, šport, rekreacija, študenti, študij na daljavo

POVZETEK – Preteklo študijsko leto je za mnoge študente potekalo na daljavo zaradi epidemije covida-19. Z raziskavo smo želeli ugotoviti, kakšno mnenje imajo študenti specialne in rehabilitacijske pedagogike (SRP) o vlogi gibanja in športa med epidemijo. V vzorec je bilo zajetih 192 študentov SRP, rednega in izrednega študija. Podatke smo pridobili preko spletne ankete v mesecu februarju in marcu 2021. Uporabili smo kvalitativno metodo, računani so bili odstotni deleži. Delovno hipotezo smo preverili s Hi-kvadrat testom, ki je potrdil, da ne obstaja statistična povezava med spolom študentov, letnikom študija in načinom (redni, izredni) študija, krajem bivanja študentov ter njihovim ukvarjanjem z gibalno-športno dejavnostjo v času študija na daljavo. Raziskava potrjuje pomen gibanja in športa v času epidemije ter študija na daljavo pri študentih SRP. Zavedajo se vpliva gibanja na dobro psihofizično počutje. Z izbrano gibalno-športno dejavnostjo, kot so npr. hoja, tek, kombinacija hoje in teka, elementi fitnes programa ter pohodništvo, so se redno ukvarjali več kot 2 uri na teden. V času študija na daljavo je večina študentov pogrešala socialne stike.

Received 13.11.2021 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 37.018.43:796-057.875

KEYWORDS: movement, sport, recreation, students, distance learning

ABSTRACT – Many students spent the past academic year learning at a distance due to the COVID-19 epidemic. This study aimed to determine the views of Special and Rehabilitation Pedagogy (SRP) students on the prominent role of exercise and sport during the epidemic. The sample included 192 full-time and part-time SRP students. Data were obtained through an online survey in February and March 2021. A qualitative method was used and the percentages were calculated. The working hypothesis was tested with a chi-square test which confirmed that there is no statistical association between students' gender, year and type of study (full-time, part-time), place of residence and their engagement in sport and physical activities while studying at a distance. The study confirms the students' recognition of the importance of exercise and sport during the epidemic and distance learning, and their awareness of the impact of exercise on psycho-physical well-being. They practised physical activities such as: walking, jogging, a combination of walking and jogging, elements of a fitness programme, and hiking. They were regularly engaged in these activities, i.e., more than 2 hours per week. Most students missed social contacts and socialising with other students while studying at a distance.

1 Uvod

Študijsko leto 2020/21 je mnoge države in tudi študente postavilo pred številne nove izzive zaradi načina dela ter izobraževanja kot posledice epidemije ter ukrepov za zajezitev širitve virusa Sars CoV-2. Skorajda čez noč so bile številne vzgojno-izobraževalne ustanove (vrtci, osnovne in srednje šole, tudi univerze) prisiljene, da spremenijo ustaljeni način dela in preidejo na izobraževanje na daljavo. Tudi v Sloveniji so ustanove "zaprle" svoja vrata, njihovi učenci, dijaki in tudi študenti pa so ostali doma. V naši državi so bile vzgojno-izobraževalne ustanove zaprte od 12. marca do 25. maja 2020 in od 26. oktobra do 4. januarja 2021 (Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi v zavodih

Dr. Maja Kerneža, dr. Jurka Lepičnik Vodopivec

Razbremenjevanje medosebne razdalje učencev v času covida-19 – študija primera

Prejeto 24.03.2022 / Sprejeto 03.06.2022

Znanstveni članek

UDK 373.3:616-036.21

KLJUČNE BESEDE: covid-19, medosebna razdalja, avtonomija, teorija samodoločanja, osnovna šola

POVZETEK – Kot del strategije za preprečevanje zvišanja obolevnosti zaradi covida-19 so morali vsi udeleženci vzgojno-izobraževalnega procesa vzdrževati zadostno medosebno razdaljo. Na slovenski osnovni šoli so bili prvošolci zaradi nevzdrževanja priporočene razdalje kaznovani s pisanjem kazenskih povedi. Pripravili smo motivacijsko zgodbo z intervencijo, s katero smo spodbujali avtonomijo učencev in posredno vplivali na motivacijo za vzdrževanje medosebne razdalje. Raziskava temelji na kvalitativnih metodah raziskovanja. S pomočjo ocenjevalne lestvice, nestrukturiranega intervjuja in anketnih vprašalnikov smo preverili učinek zastavljene intervencije. Zanimalo nas je, ali lahko s spodbujanjem avtonomne motivacije pri mlajših učencih razbremenimo vzdrževanje medosebne razdalje v šoli. Rezultati kažejo učinek predvsem pri učencih, ki sta zaradi ukrepa vzdrževanja medosebne razdalje imela največ težav, učiteljicama pa nasploh ni bilo več potrebno posegati po za posameznikov razvoj škodljivih posegih. Za končne zaključke bi bilo treba področje raziskati še bolj natančno, predvsem bi bilo v proučevanje tega pojava smiselno vključiti večje število respondentov.

Received 24.03.2022 / Accepted 03.06.2022

Scientific paper

UDC 373.3:616-036.21

KEYWORDS: COVID-19, interpersonal distance, autonomy, self-determination theory, elementary school

ABSTRACT – After returning to educational institutions following the outbreak of COVID-19, all the participants in the educational process had to maintain sufficient interpersonal distance. The first graders of one Slovenian elementary school were punished by "writing lines", due to disobeying the rules. We prepared a motivational story with an intervention, aiming to influence students' autonomy, indirectly influencing their motivation to maintain interpersonal distance. The research is based on qualitative research methods such as a rating scale, an unstructured interview, and questionnaires. We were interested in whether influencing student autonomy and motivation could reduce the burden of maintaining interpersonal distance in school. The results show that the students who had the most problems with maintaining interpersonal distance were affected the most, and that teachers no longer used harmful interventions for students. For definitive conclusions, the subject should be studied in greater detail on a larger sample, and the results should be compared with a control group.

1 Uvod

Po zaprtju vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi pandemije SARS-CoV-2 so se učenci vrnili v novo, drugačno okolje. Izobraževanje je bilo podrejeno higienskim priporočilom pri izvajanju pouka, še posebej je bilo poudarjeno: "/…/ vzdrževanje zadostne medosebne razdalje in s tem preprečevanje kapljičnega prenosa /…/" (NIJZ, 2020, str. 4). Ukrep po besedah Jacobsona idr. (2020) predstavlja pomembno strategijo za preprečevanje zvišanja obolelih in smrti zaradi covida-19, saj, kot pravijo Qualls idr. (2017), s socialnim distanciranjem zmanjšujemo število in trajanje kontaktov ter povečujemo fizično distanco med posamezniki. Priporočila NIJZ (2020) so dopolnila priporočila ZRSŠ, ki medosebne razdalje sicer ne omenjajo, se pa sklicujejo na priporo-

Irena Košir Lovšin, Alenka Polak, PhD

Teachers' Beliefs about Their Anger in Relation to Certain Aspects of Teaching

Prejeto 04.11.2021 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 37.091.2:159.942

KLJUČNE BESEDE: jeza, prepričanja, poučevanje, samouravnavanje čustev, učitelj

POVZETEK – Med poučevanjem učitelji doživljajo in izražajo različna čustva. Kadar učenčevo vedenje ocenijo kot neustrezno, največkrat doživljajo jezo. Raziskovali smo učiteljeva prepričanja o izražanju jeze pri poučevanju, ki vplivajo na to, kaj bo učitelja jezilo, kako se bo jezil in v katerih okoliščinah bo svojo jezo izrazil, uravnaval ali potlačil. V vzorec empirične raziskave je bilo vključenih 100 učiteljev četrtega in petega razreda več slovenskih osnovnih šol. Podatke smo pridobili s pomočjo dveh avtorsko zasnovanih vprašalnikov. Ugotovili smo, da učitelji v povprečju izkazujejo največje strinjanje s trditvijo, da se učenci od učitelja učijo, kako naj tudi sami izražajo jezo. Mlajši učitelji, stari do 40 let, se bolj kot starejši učitelji, stari več kot 40 let, strinjajo, da s svojo jezo učence lahko prestrašijo, pa tudi, da bi jezo morali pred učenci prikriti. Manj kot se učitelji čutijo dolžni svojo jezo učencem utemeljiti in manj kot se strinjajo s tem, da bi bilo izražanje lastne jeze navzven lahko neprimerno, pogosteje ocenjujejo, da pri svojem pedagoškem delu uporabljajo pozitivne pedagoške pristope, npr. učence hvalijo, spodbujajo, jim predstavijo kriterije ocenjevanja idr.

Received 04.11.2021 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 37.091.2:159.942

KEYWORDS: anger, beliefs, emotional self-regulation, teaching, teacher

ABSTRACT – In teaching, teachers experience and express different emotions. Anger is one of them and it is usually experienced when teachers consider students' behavior to be inappropriate. The aim of the study was to explore teachers' beliefs about expressing anger during teaching; what the triggers of teachers' anger are; the way in which they experience and manifest anger; in which circumstances they express it; how they regulate or suppress it, etc. One hundred Slovenian elementary teachers of the fourth and fifth grade participated in the study. The data was collected using two questionnaires, especially designed for the purpose of the study. The results show that most teachers believe that students learn how they should express anger from their example. Younger teachers, under 40, believe, more than their older colleagues, that their anger can scare students, and that their anger should be concealed. The less teachers feel obliged to justify their anger to students and the less they agree that an outward expression of anger in the classroom can be inappropriate, the more they report using positive educational approaches, e.g., congratulating, encouraging students, presenting grading criteria instead of anger.

1 Introduction

In the past, the teachers' role was simpler than today – they only had to pass on their knowledge to their students. Based on empirical findings regarding the insufficient applicability of the knowledge gained in school for solving concrete issues in life (Izhodišča kurikularne prenove, 1996), the need has arisen for more complex and interdisciplinary knowledge, for knowledge on different levels or "*pillars of knowledge*" (Delors, 1996), and for taking into consideration the new challenges in education. In the 1990s Slovenia embarked on restructuring elementary and secondary education, as well as tertiary education for teachers, aiming to raise awareness among all stakeholders in the education system that the role of modern-day teachers has changed substantially. In

Sara Kaučič, dr. Andreja Kozmus

Kaj spodbuja ali zavira ustvarjalnost slovenskih osnovnošolskih učiteljev?

Prejeto 22.12.2021 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 159.954:37.011.3-051:373.3

KLJUČNE BESEDE: ustvarjalnost, spodbujanje, zaviranje, osnovna šola, učitelj

POVZETEK – Razvijanje ustvarjalnosti v šolah je zelo pomembno, saj je na različnih družbenih področjih življenja potrebno sprejemati drugačne odločitve, kot smo jih sprejemali do sedaj. Le z ustvarjalnim načinom razmišljanja se bodo otroci naučili iskati novih poti, se spopadati in reševati probleme, ki jih čakajo v prihodnosti. Za ustvarjalne učence so potrebni (tudi) ustvarjalni učitelji. Za lažje načrtovanje spodbujanja ustvarjalnosti pri učiteljih je potrebno poznati tudi razloge za njihovo neustvarjalnost, zato so nas zanimali pogledi slovenskih osnovnošolskih učiteljev, kaj spodbuja oz. zavira njihovo ustvarjalnost v šoli in kako. Učiteljevo ustvarjalnost smo proučili z vidika zakonodaje, vodstva šole, samega učitelja in učenca. V prispevku so predstavljeni odgovori 196 učiteljev slovenskih osnovnih šol. Večina učiteljev meni, da ustvarjalnost v razredu najbolj spodbujajo sami, največji zaviralec ustvarjalnosti pa je šolska zakonodaja. Pomembne razlike med učitelji se kažejo pri stopnji poučevanja, pri dejavniku učenec in pri letih delovne dobe, pri dejavnikih vodstvo šole in zakonodaja.

Received 22.12.2021 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 159.954:37.011.3-051:373.3

KEYWORDS: creativity, encouragement, inhibition, primary school, teacher

ABSTRACT – Developing creativity in schools is very important, since various areas of social life impose choices that will differ from those we have previously confronted. Only through creative thinking will students learn to seek new paths, cope, and solve the problems that await them in the future. For creative students, we also need creative teachers. In order to facilitate the planning of the promotion of creativity in teachers, it is also necessary to know the reasons for their uncreativeness; therefore, we were interested in exploring the views of Slovenian primary school teachers regarding what most encourages or discourages their creativity during lessons, and in what way. We explored teacher creativity from the perspective of legislation, school management, and the teacher's and student's points of view. In the article we present responses from 196 teachers in Slovenian primary schools. Most of these teachers believe that creativity in the classroom depends the most on them and that the greatest discouragement to creativity lies in the school legislation. However, differences between teachers occur, depending on the grade level of students taught and years of service, in evaluating the importance of school management and legislation.

1 Uvod

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika sta ustvarjalnost in kreativnost sopomenki, ki opisujeta lastnosti in značilnosti posameznika, izumljanje in proizvajanje idej ter sposobnost, da s svojo dejavnostjo dosežemo, da kaj nastane, inovativnost pa je opredeljena kot izvedba novih idej v praksi (SSKJ, 2015). Razširjena razlaga se glasi, da je "ustvarjalnost splošna genetska lastnost, splošna človeška vrednost, univerzalna človeška možnost in moč, lastna vsem ljudem, ki jo posamezniki posedujejo v različnem razponu, na različnih ravneh in z različno intenzivnostjo; da ustvarjalnost pripada vsem področjem življenja in je bistvena za vse vidike življenja ter njegov celostni napredek" (Ružić, Stilin in Klapan, 2003, str. 38).

Barbara Bednjički Rošer, dr. Janja Batič

Multimodalna pismenost študentov predšolske vzgoje

Prejeto 18.02.2022 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 378.011.3-052:373.2

KLJUČNE BESEDE: slikanica, vizualna in multimodalna pismenost, ilustracija, likovna umetnost, študentje predšolske vzgoje

POVZETEK – Najpogostejša oblika knjige, s katero se srečujejo otroci v predšolskem obdobju, je slikanica. Slikanica združuje dva koda sporočanja, in sicer literarni in likovni kod sporočanja. Uvrščamo jo med multimodalna sporočila in lahko predstavlja temeljno izhodišče za razvoj vizualne in multimodalne pismenosti. Velikokrat opažamo, da predšolski otroci v slikanicah razberejo več pomenov kot odrasli, saj poslušajo besedilo in ob tem opazujejo ilustracije. Naloga vzgojitelja je, da otroke usmerja v sprejemanje sporočil iz obeh kodov sporočanja. Pri tem pa se postavi vprašanje, kako razbirajo pomen iz multimodalnega sporočila bodoči vzgojitelji predšolskih otrok. Izvedli smo raziskavo, v katero smo vključili študente prvega letnika predšolske vzgoje (n = 96). Študentje so morali razbrati sporočilo iz podanega multimodalnega dela in ga zapisati. Besedila smo analizirali tako, da smo izvedli kodiranje, kode pa nato združili v kategorije. Rezultati kažejo, da so študentje pri razbiranju pomena izhajali predvsem iz napisanega besedila in veliko manj iz ilustracij. Rezultati raziskave lahko predstavljajo izhodišče za načrtovanje pristopov k razvijanju multimodalne pismenosti bodočih vzgojiteljev.

Received 18.02.2022 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 378.011.3-052:373.2

KEYWORDS: picture books, visual and multimodal literacy, illustration, fine arts, pre-school education students

ABSTRACT – Picture books constitute the book type most frequently encountered by children of pre-school age, combining both the verbal and visual art communication modes. Picture books are classified as multimodal messages and can serve as the fundamental starting point for the development of visual and multimodal literacy. It has frequently been observed that children of pre-school age discern a larger number of meanings in picture books than adults by listening to the text and observing the illustrations at the same time. The role of the educator is to guide children towards accepting messages originating from both communication codes. The question then arises of how the meaning of a multimodal message is discerned by future educators of pre-school children. A survey was conducted involving first-year pre-school education students (n = 96). Students were asked to discern the message of the multimodal work provided and to write it down. Texts were analysed through coding and the merging of codes into categories. The results of the survey show that the meaning was discerned primarily from the written text and to a lesser degree from the illustrations. The results thus constitute a starting point for planning approaches to the development of multimodal literacy among future educators.

1 Uvod

Najpogostejša oblika knjige, s katero se srečujejo otroci v predšolskem obdobju, je slikanica. Slikanica je zaradi združevanja različnih kodov sporočanja multimodalno besedilo ali multimodalni sestav (Serafini, 2014). Običajno združuje dva koda sporočanja in je "edinstveno umetniško delo, v katerem se besedilni in likovni del spojita v nerazdružljivo celoto" (Batič in Haramija, 2014, str. 17). Prav zato kakovostna slikanica velikokrat ponuja otroku prvo umetniško izkušnjo. Hkrati pa Korošec in Batistič Zorec (2021, str. 29) izpostavljata, da je vzgoja z umetnostjo in skozi umetnost "uspešna me-

Dr. Jasmina Starc, Dario Radilović

Razvoj učnega okolja z mapiranjem znanja in tehnikami mapiranja znanja

Prejeto 18.01.2022 / Sprejeto 15.05.2022

Znanstveni članek

UDK 005:331.363:658.3

KLJUČNE BESEDE: učno okolje, menedžment znanja, mapiranje znanja, mapa kompetenc, mapa konceptov, metode mapiranja znanja

POVZETEK – Namen prispevka je na podlagi pregleda, analize ter sinteze znanstvenih informacij iz zbirke podatkov Academic Search Elite, RUL, Cobiss.si, Google Scholar in Ebscohost ugotoviti, kakšno vlogo ima mapiranje znanja v organizaciji za razvoj učnega okolja zaposlenih. Ključni iskalni izrazi so bili: menedžment, upravljanje znanja, mape znanja, zemljevid/matrica znanja in upravljanje znanja v angleškem in slovenskem jeziku ter časovno obdobje od 2008 do 2020. Omejitvena kriterija iskanja sta bila: obdobje od 2008 do 2020 in celotno besedilo članka. V natančno obdelavo smo vključili 41 člankov, od tega smo v končno analizo vključili 9 kvantitativnih in 14 kvalitativnih raziskav. Identificirali smo 7 kod: miselni zemljevid, mapa konceptov, mapa posedovanih znanj, mapa delovnih procesov, mapa kompetenc, eksplicitno znanje, tacitno znanje. Raziskava je pokazala, da organizacije za razvoj učnega okolja v procesih dela v manjši meri uporabljajo metode mapiranja znanja, ki bi jim pomagale h kakovostnejši akumulaciji vsega znanja za dvig inovativnosti, uspešnosti in konkurenčnosti zaposlenih na vse bolj dinamičnem trgu.

Received 18.01.2022 / Accepted 15.05.2022

Scientific paper

UDC 005:331.363:658.3

KEYWORDS: learning environment, knowledge management, knowledge mapping, competency map, concept map, knowledge-mapping methods

ABSTRACT – The purpose of this paper is to determine the role of knowledge mapping in the organisation for the development of the learning environment of employees. The study is based on the review, analysis and synthesis of scientific information from the databases Academic Search Elite, RUL, COBISS.si, Google Scholar and EBSCOhost. The key search terms were: management, knowledge management, knowledge maps, map/knowledge matrix and knowledge management in English and Slovenian, and the period from 2008 to 2020. The restrictive search criteria were: 2008 to 2020 and the full text of articles. 41 articles were included in the detailed processing, of which 9 quantitative and 14 qualitative studies were included in the final analysis. 7 codes were identified: mind map, folder of concepts, folder of possessed knowledge, folder of work processes, folder of competences, explicit knowledge, tacit knowledge. Research has shown that organisations use knowledge-mapping methods for the development of the learning environment in work processes to a lesser extent. These methods would help them to better accumulate all the knowledge, thus increasing the innovation, performance and competitiveness of employees in an increasingly dynamic market.

1 Uvod

V sodobni družbi znanje temelji na (razvijanju) ustvarjalnosti in kreativnosti ter zmožnosti fleksibilnega delovanja, posledično ga je treba razvijati med celotno poklicno potjo (Blažič, 2021, str. 97), zato je razvijanje učnega okolja v delovnem okolju izjemnega pomena. Predstavlja ga menedžment znanja, ki je pomemben dejavnik pri konkurenčnosti organizacije. Sestavljajo ga štirje dejavniki: znanje, ljudje, procesi in tehnologija (Omotayo, 2015, str. 3–4). Galbraith (2014, str. 1–6) navaja za to delitev dva najpomembnejša razloga, in sicer: vse naštete dejavnike nadzira in upravlja vodstvo

NAVODILA AVTORJEM

Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, znanstvena revija za didaktiko in metodike, objavlja članke, ki so razvrščeni v kategoriji: znanstveni članek ali strokovni članek.

Kategorijo članka predlaga avtor, končno presojo pa na osnovi strokovnih recenzij opravi uredništvo oziroma odgovorni urednik. Objavljeni članki so recenzirani.

Avtorje prosimo, da pri pripravi znanstvenih in strokovnih člankov upoštevajo naslednja navodila:

1. Članke v tiskani obliki z vašimi podatki in povzetkom v skladu z navodili pošljete na naslov: Uredništvo revije Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, Na Loko 2, p.p. 124, SI-8000 Novo mesto, Slovenija. Članke sprejemamo tudi po elektronski pošti na elektronski naslov uredništva. Prejetega gradiva ne vračamo.
2. Članek s povzetkom priložite na ustreznem podatkovnem mediju. Ime datoteke članka naj bo priimek avtorja ali naslov članka – kar naj bo jasno označeno tudi na poslanem podatkovnem mediju. Članek naj bo napisan z urejevalnikom besedil Microsoft Word. V primeru, da nam članek posredujete izključno v elektronski obliki, nam poslani material posredujete tudi v PDF obliki.
3. Znanstveni članki lahko obsegajo do 30.000 znakov.
4. Vsak članek naj ima na posebnem listu naslovno stran, ki vsebuje ime in priimek avtorja, leto rojstva, domači naslov, telefonsko številko, naslov članka, akademski in strokovni naslov, naslov ustanove, kjer je zaposlen in elektronski naslov. V primeru, da je avtorjev več, se napišejo zahtevani podatki za vsakega avtorja posebej. Vodilni avtor mora biti med avtorji napisan na prvem mestu.
5. Znanstveni in strokovni članki morajo imeti povzetek v slovenskem (od 1.000 do 1.200 znakov s presledki) in v angleškem jeziku. Povzetek in ključne besede naj bodo napisani na začetku članka. Priložiti je treba tudi razširjeni povzetek (10.000 znakov s presledki) v angleškem jeziku.
6. Tabele in slike naj bodo v besedilu smiselno vključene. Slike naj bodo priložene tudi kot samostojne datoteke v ustreznem slikovnem (jpeg), oziroma vektorskem (eps, pdf, png) zapisu v ločljivosti vsaj 600 pik na palec. Slikovno gradivo, ki ne zadošča minimalnim zahtevam, bo v končni tehnični pripravi zaradi neustreznosti izpuščeno.
7. Pri citiranju, povzemanju in navajanju literature priporočamo upoštevanje standarda APA (American Psychological Association) in sicer na naslednji način:
   - Za knjige: priimek in ime avtorja, leto izdaje, naslov, kraj, založba. Primer: Novak, H. (2020). Projektno učno delo. Ljubljana: DZS.
   - Za članke v revijah: priimek in ime avtorja, leto objave, naslov revije, letnik, številka, strani. Primer: Strmčnik, F. in Kramar, M. (2017). Reševanje problemov kot posebna učna metoda. Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, 12(5), 3.
   - Za članke v zbornikih: priimek in ime avtorja, leto objave, naslov članka, podatki o knjigi ali zborniku, strani. Primer: Razdevšek Pučko, C. (2013). Usposabljanje učiteljev za uvajanje novosti. V: Tancer, M. (ur.). Stoletnica rojstva Gustava Šiliha. Maribor: Pedagoška fakulteta, 234–247.
8. Vključevanje reference v tekst: Če gre za točno navedbo, napišemo v oklepaju priimek avtorja, leto izdaje in stran (Kroflič, 2017, str. 15). Če pa gre za splošno navedbo, stran izpustimo (Kroflič, 2017).
9. V primeru spletnih referenc je obvezno navajanje točne spletne strani skupaj z imenom dokumenta ter datumom povzema informacije. Primer: Brcar, P. (2020). Kako poskrbeti za zdravje šolarjev. Inštitut za varovanje zdravja RS. Dostopno na: http://www.sigov.si/ivz/vsebine/zdravje.pdf (pridobljeno 25.11.2021).

Za vsa dodatna pojasnila ter informacije glede priprave in objave člankov, za katere menite, da niso zajeta v navodilih, se obrnite na glavnega in odgovornega urednika na elektronski naslov chief.editor@didactica-slovenica.si. Za splošnejše informacije ter tehnično pomoč pri pripravi članka pa se lahko obrnete na uredništvo oziroma na naš elektronski naslov info@pedagoska-obzorja.si.

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS

Didactica Slovenica – Pedagogical Horizons, a scientific journal for didactics and methodologies, publishes papers classified as: scientific papers or professional papers.

The category of the article is proposed by the author and the final judgement is made by the editorial board or the editor-in-chief on the basis of peer reviews. Published articles are peer-reviewed.

In the preparation of scientific paper, please observe the following instructions:

1. Papers in printed form with your details and the abstract in accordance with the instructions should be sent to the Editorial Board of Didactica Slovenica – Pedagoška obzorja, Na Loko 2, p.p. 124, SI-8000 Novo mesto, Slovenia. We also accept papers sent to our email address. The material received will not be returned.
2. The paper and the abstract should be submitted on the relevant data media. The file name should include the surname of the author or the title of the paper – which should also be clearly marked on the data media. The paper should be written with Microsoft Word text editor. If the paper is sent only in electronic form (not in printed form as well), is should also be sent in PDF format.
3. Scientific papers may include up to 30,000 characters.
4. Each paper should have a cover page on a separate sheet, containing the author's name and surname, year of birth, home address, telephone number, title, academic and professional title, the address of the institution where the author works and the email address. If there are several authors, the form should include the required information for each author separately. The primary author must be written in the first place.
5. Scientific and professional papers should have an abstract in Slovene (from 1,000 up to 1,200 characters with spaces) and English. The abstract and key words should be written at the beginning of the paper. There should also be an extended abstract (10,000 characters with spaces) in English.
6. Tables and figures should be included in the text where they belong. As separate files, images should also be attached in the corresponding image (jpeg) or vector (eps, pdf, png) format with the resolution of at least 600 dots per inch. Images that do not meet the minimum requirements shall be omitted in the final technical preparation of the Journal.
7. When quoting, summarizing and citing literature, we recommend following the APA (American Psychological Association) standard as follows:
   - For books: the author's surname and name, year of publication, title, place, publisher. For example: Novak, H. (2020). Projektno učno delo. Ljubljana: DZS.
   - For articles in journals: the author's surname and name, year of publication, title of the journal, volume, number, pages. For example: Strmčnik, F. and Kramar, M. (2017). Reševanje problemov kot posebna učna metoda. Pedagoška obzorja, 12(5), 3.
   - For articles in journals: the author's surname and name, year of publication, title, information about the book or the journal, pages. For example: Razdevšek Pučko, C. (2013). Usposabljanje učiteljev za uvajanje novosti. V: Tancer, M. (Ed.). Stoletnica rojstva Gustava Šiliha. Maribor: Pedagoška fakulteta, 234–247.
8. The inclusion of references in the text: If it is an exact reference, the surname, the year of publication and the page should be written in brackets (Kroflič, 2017, p. 15). If it is a general reference, the page is omitted (Kroflič, 2017).
9. In the case of online references, the exact website must be cited, together with the name of the document and the date on which the information was summarised. For example: Brcar, P. (2020). How to take care of schoolchildren's health. Institute for Health Protection of Slovenia. Available at: http://www.sigov.si/ivz/vsebine/zdravje.pdf (retrieved 25.11.2021).

For any further clarification and information regarding the preparation and publication of papers that are not included in these instructions, please contact the Editor-in-chief on email address chief.editor@didactica-slovenica.si. For any information and technical assistance in preparing the paper, please contact the Editorial board or submit your questions to the email address editorial.office@didactica-slovenica.si.